

ÇIKARLAR VE SİYASAL TERCİHLER

14 Temmuz 2021

Yıldırım Koç

1989 yılı Nisan ayında Bahar Eylemleri başladı. İşlerinde, o güne kadar “eylem” sözcüğünü komünistlik sayanların da bulunduğu yüzbinlerce kamu işçisi vizite eylemlerine başladı. Her gün fabrikalardan vizite kağıtlarını alan onbinlerce işçi, SSK'nın sağlık kuruluşlarına kadar yürüyor ve yürüyüş boyunca hükümet aleyhinde sloganlar atıyordu. Hastaneye gelindiğinde vizite kağıtları toplanıyor, damgalanıyor ve işçiler bu kez fabrikaya kadar yeni bir yürüyüşe başlıyorlardı. Yine sloganlar atılıyordu. En yaygın sloganlardan biri, “Çankaya'nın şişmanı, işçilerin düşmanı” idi. İşçi düşmanlığı ile suçlanan kişi Turgut Özal'dı.

O tarihlerde Yol-İş Sendikası'nın eğitim dairesi müdürüydüm ve bu yürüyüşlerde Yol-İş Sendikası'nın şubeleri ve genel merkezinin çok önemli katkısı vardı. Bu eylemlere katılan birçok şube yöneticisi ve işyeri sendika temsilcisini eğitimlerden tanıyordum. Katıldığım eylemlerde hep ANAP'lı işçilerin tavrına dikkat ediyordum. Onlar da “Çankaya'nın şişmanı, işçilerin düşmanı” sloganını atıyorlardı. Yanılmıyorsam Erzurum'da Yol-İş Şubesi'nde yaptığımız bir temsilci toplantısında ANAP'ta delege olan bir işyeri sendika temsilcisi arkadaşımıza takılmıştım, “ne yaptın eylemlerde?” diye. Arkadaşları hemen müdahale ettiler, ANAP'ın protesto edildiği yürüyüşlerde en önde o arkadaşın bulunduğunu söylediler.

Çok gençken işçilerin ve genel olarak halkımızın siyasal tercihlerinin biçimlenmesi konusunda çok ilkel bir yaklaşımım vardı. İnsanların aldatıldığını filan düşünürdüm. Yaşım ilerledikçe, bizim insanımızın siyasal tercihlerinde son derece rasyonel davrandığını düşünmeye başladım. 1950'li yıllarda Demokrat Parti'nin sevilmesinin son derece mantıklı nedenleri vardı. Süleyman Demirel'in desteklenmesinin de çıkar ilişkileri temelinde çok gerçekçi bir tercih olduğunu da düşünüyorum. Ancak bütün bunlarda, kısa vadeli çıkarların belirleyici olduğu kanısındayım.

Halkımız ve özellikle işçilerimiz, kısa vadeli çıkarlarını çok iyi kavramış, belaya bulaşmadan ve risk almadan sorun çözme konusunda çok yetenekli insanlardır. Siyasal tercihleri de buna göre belirlenir.

Birçok ülkeye gitme imkanım oldu. Bizim halkımız gibi politize insanlara pek rastlamadım. Hele sıradan Amerikalılar tümüyle apolitiktir, politikayla ilgilenmezler, dünyadan habersizlerdir. Halbuki bizim halkımız, kulaktan dolma bilgiyle de olsa, tüm dünya sorunları konusunda size akıl öğretmeye kalkabilir.

Böyle bir halk, siyasal tercihlerinde aldatılabilir mi? Bence aldatılamaz. Tabii ki belirli kesimler inanç nedeniyle, bazıları etnik köken ilişkileriyle katı siyasal tercihler yapıyor. Ancak benim sözünü ettiğim, asıl büyük kitle, milyonlarca insan. Onlar, kısa vadeli çıkarlarına göre siyasal tercihlerini belirliyorlar.

Ben kapitalizme karşı bir insanım; insanın insanı sömürmediği, sınıfsız ve sömürsüz bir dünya arzuluyorum. Ancak insanlarımızın çok büyük bölümü kısa vadeli sorunlarını çözmeye çalışıyor. İşe girecek. Aldığı ücret yetecek. Çocuğuna iyi bir eğitim verecek. Çocuğuna iş bulacak. Ev ve araba alacak. Evinin eşyalarını yenileyecek. Cep telefonunun modelini değiştirecek.

Bu listeyi uzatabilirsiniz.

Bunları gerçekleştirebilmek için iktidardaki partiye üye olması gerekiyorsa, oluyor. Bu amaçlarına ulaşabildiği sürece de iktidardaki partiyi destekliyor. Ancak iktidardaki parti ona bu taleplerini verememeye başlıyorsa, anında tavır değiştiriyor. Sendikacılar arasında çok sık söylenen bir söz vardır. “İşçiyi kırk yıl sırtında taşırsın, bir nefes alayım diye indirirsen, sana şarlar” derler. Her zaman doğru değil belki ama, birçok durumda da doğrudur. Bu tavır, siyasetle ilişkide de geçerlidir.

Siyasiler işçiyi kullanır, işçiler de siyasileri kullanır. Karşılıklı bir çıkar ilişkisi vardır. Kimse aptal değil. İşçiler ve genel olarak halkımız, siyasileri kullanamadığı, siyasilerden yararlanamadığı anda, siyasi partisini değiştirir.

Diğer bir deyişle, siyasi tercihlerde belirleyici olan kişisel çıkarlar ve onun ötesinde sınıf çıkarlarıdır.

Bunu en açık biçimde 1989 Bahar Eylemleri'nde görmüş ve yaşamıştık.

İşçi ekmek derdindedir. Artık yalnızca ekmek değil, araba, ev, yeni mobilya, yeni buzdolabı, yeni cep telefonu, vb. derdinde. Bunları elde etmek için oyunu da verir, partiye de girer, parti için de çalışır. Ancak bu amaçlarına ulaşamıyorsa ve hele elindekini kaybetmeye başlıyorsa, hiç acımaz; anında tavrını değiştirir.

Çok ciddi bir ekonomik kriz yaşıyoruz. Ne yazık ki, uygulanan politikalar, bu krizi daha da derinleştiriyor.

Bu krizin faturası eşit biçimde dağıtılmıyor. Türkiye nüfusunun yüzde 90'ından fazlasını oluşturan emekçi sınıf ve tabakalar giderek yoksullaşıyor. Buna karşılık küçük bir kesim, servetlerine servet katıyor.

Her gün bir başka yolsuzluk skandalıyla karşılaşıyoruz.

Kimse aptal ve cahil değil. Herkes anasının gözü. Herkesin elindeki cep telefonları harıl harıl işliyor.

Bir dönem insanların bireysel çıkarlarıyla siyasal tercihleri örtüşüyordu. Günümüzde ise şartlar değişiyor. Bireysel çıkarlarla siyasal tercihlerin çeliştiği durumlarda, doğal olarak bireysel çıkarlar ağır basıyor. Bireysel çıkarların ağır bastığı koşullarda, ortak sınıf çıkarlarının biçimlenmesi süreci hızlanıyor.

Gün ola hayır ola!